

Täysistunto

Tiistai 7.2.2017 klo 14.04—17.46

14. Hallituksen esitys laiksi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 259/2016 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Keskustelu

16.19 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sipilän hallituksen yhtenä strategisena tavoitteena on toimintatapojen uudistaminen. Sitä tehdään digitalisaation keinoin, luvitusta sujuvoittamalla ja tarpeettomia valituksia rajaamalla. Tässä on myös saatu tuloksia aikaan. Nimittäin kun Elinkeinoelämän keskusliitto hiljattain julkaisi arvion lupapäätöksiä odottavien investointien jonon pituudesta, niin se on parissa vuodessa lyhentynyt noin 700 miljoonalla eurolla, mutta edelleen 2,9 miljardilla meillä on eri lupaprosessin vaiheessa olevia investointihankkeita. Tuo jonon lyheneminen ei johdu siitä, että yritykset investoisivat laiskemmin, vaan yritykset investoivat tällä hetkellä vilkkaammin, ja olen tyytyväinen, että olemme pystyneet tuota jonoa eri toimilla jo nyt lyhentämään. Näitä toimenpiteitä liittyy luonnonsuojelulain muutoksiin, ympäristönsuojelulain muutoksiin, maankäyttö- ja rakennuslain muutoksiin. Mutta tätä työtä on syytä jatkaa, ja tämänpäiväinen pöydällä oleva esitys tuo ympäristövaikutusten arviointiin joitakin sujuvoittavia muutoksia. Tarkoitus on, että eri ympäristömenettelyjä voidaan yhdistää, mutta samalla sitten tietenkin kiinnitetään entistä enemmän huomiota niihin todella merkittäviin ympäristövaikutuksiin.

Uuden lain myötä tuohon hyvään prosessiin tulee monia muutoksia, ja peräti 15:tä muuta lakia muutetaan myös. Ehkä merkittävin mainittava asia on mahdollisuus ennakkoneuvotteluun, jossa yva-yhteysviranomainen, muut viranomaiset ja yva-hankkeesta vastaava hahmottelevat yhdessä tuota arviointiprosessia. Tästä ennakkoneuvottelusta on saatu hyviä kokemuksia täällä ympäristölupapuoella, ja juuri se on saanut kiitosta toimijoilta ja yrittäjiltä ja on yksi syy luvituksen nopeutumiseen. Näitä toimintojen yhdistämisiä tapahtuu taas siten, että ympäristövaikutusten arvioiminen ja hankekaavoituksen arvioiminen voidaan nyt tehdä samassa menettelyssä ja myös luonnonsuojelulain mukainen Natura-arviointi voidaan yhdistää yva-menettelyyn. Näiden muutosten arvioidaan lyhentävän käsittelyprosesseja useilla kuukausilla niissä hankkeissa, missä tämänkaltaisia toimia tarvitaan.

Mutta tämä on todellakin vain yksi muutos tässä sujuvoittamisessa, toimintatapojen muutoksessa. Lisää seuraa siitä, että olemme valmistelemassa ympäristöllisten lupien yhden luukun periaatetta, sähköistä lupahakua sekä sitä, että osa nyt ympäristöluvitettavista

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2017 vp

asioista siirtyy ilmoitusmenettelyn pariin, mutta näistä kuullaan myöhemmin, kun asiat valmistuvat. Tärkeintä on, että hankkeitten sujuvoittaminen etenee.

16.22 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministeri Tiilikaiselle tämänkin asian eteenpäinviemisestä. Ympäristöministeriö on osoittanut nyt sitten todella paljon, että on alettu töihin byrokratian purkamiseksi ja toimintojen järkevöittämiseksi, jotta me voisimme tässä yhteiskunnassa saada myöskin kannattavuutta ja tuloksia aikaiseksi. Ilman näitten asioiden eteenpäinviemistä me emme saisi yhteiskuntaa nousuun.

Ympäristönsuojeluvaliokunnalle on tänäänkin tässä istunnossa osoitettu paljon töitä, useita hallituksen esityksiä on nyt tullut meille käsittelyyn, mutta otan nämä kyllä iloisena vastaan, sillä näillä saadaan todella tuloksia aikaiseksi. Tämä kyseinen lakiesitys ympäristövaikutusten arvioinnista on todellista byrokratian purkua, järkevöittämistä. Tosin tämä on vasta ensimmäinen askel tässä isommassa prosessissa, sillä minä odotan tämän jälkeen vielä paljon lisääkin toimenpiteitä. No, hyvä, että tämä saadaan nytten edes kunnolla liikkeelle.

Tässä nyt sitten on hyvä, että ympäristövaikutusten arvioinnissa voidaan jatkossa enemmän ja enemmän keskittyä olennaisiin asioihin, ja se todellakin, että arviointeja voidaan tehdä yhdessä, ettei tehdä joka ikistä arviointia erikseen.

Itse olin töissä ennen tänne eduskuntaan tulemista Savukosken kunnalla. Savukosken kunnassa viimeinen virka, jota hoidin siellä, oli elinkeinoasiamies-kunnansihteerin virka. Soklin ympäristövaikutusten arviointi ja ympäristölupa-asiat olivat se, joka työllisti minua todella paljon. Minun pöydälleni tuli sen prosessin aikana uskomaton määrä paperia! Siinä oli niin monta eri ympäristövaikutusten arviointiprosessia, että minä kyllä putosin ihan rehellisesti sanottuna kärryiltä kokonaan siitä, mikä ympäristövaikutusten arviointi milloinkin oli menossa. Jokaisesta oli monta senttiä paksu nippu paperia, oli sähkölinjan, oli tielinjan, oli ratalinjan ympäristövaikutusta, sitten oli itse kaivoshankkeen ympäristövaikutusten arviointia. Minusta tuntui, ettei siinä ollut kukaan muukaan selvillä, missä kaikkialla siellä oltiin menossa. Ja joka ikisessä lupaprosessissa, joka ikisessä ympäristövaikutusten arviointiprosessissa kuultiin samat ihmiset ja jokainen varmuuden vuoksi laittoi omat allekirjoituksensa ja tekstinsä mukaan joka ikiseen ympäristövaikutusten arviointiin. Ja sitten yllätys yllätys: se ei ollut vielä kuin vasta ympäristövaikutusten arviointia, ja ympäristölupa käsiteltiin ja oli työn alla sitten kokonaan erikseen. Ja jokaisesta näistä asiasta tuli oma ympäristölupaprosessinsa. Kuka pysyi kärryillä? Minä en. Mutta sen minä tiedän, että paperia tuli paljon, ja tämä vei esimerkiksi minun, kunnan elinkeinoasiamiehen työajasta todella ison määrän. Kuinka paljon olisinkaan voinut tehdä töitä sen kunnan elinkeinotoiminnan ja -elämän kehittämiseksi? Nyt esimerkiksi tuo pieni kunta, reilun tuhannen asukkaan kunta, joutui käyttämään omien virkamiestensä työajasta todella ison ajan siihen, että luettiin niitä papereita ja järjesteltiin ja katsottiin, mikä on minkäkin hetken tilanne.

No nyt sitten on hyvä, että tämä laki tulee. Minä olen todella kiitollinen siitä, että tämä lakimuutos tulee, ja sitten olen oikein tyytyväinen, kun ympäristövaikutusten arviointia ja ympäristölupaprosessia voidaan käsitellä samoilla aineksilla yhtä aikaa.

16.26 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys on erinomainen näyttö byrokratian purkutalkoista, niin kuin tuossa edellä jo todettiin. Ja tässä yhteydessä on kyllä syytä kiittää ministeriä ja ministeriön väkeä, että tämä on viety eteenpäin, erityisesti tämä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2017 vp

arviointimenettelyjen yhdistäminen. Mutta arvelen, että tämä ennakkoneuvottelumenettely tuottaa kyllä paljon hyvää tulosta, kun tämä saadaan aikaiseksi.

Tuossa edustaja Maijala edellä kuvasi erityisesti tähän kaivoslakiin liittyviä prosesseja niin, että ne ovat osoittautuneet hyvin kivuliaiksi yhteisölle. Äsken me puhuimme täällä vesilaista ja pohjavedestä ja siitä, kuka sen omistaa, niin tässä yhteydessä voisi tuoda tuohon kaivoslakiin liittyvän huolen. Siellä nimittäin malminetsintä ja maan varaus tätä etsintää varten voidaan tehdä vastoin maanomistajan tahtoa, ja olen saanut monta sydämistynyttä soittoa ja yhteydenottoa siitä, että "minun maalle voidaan tulla etsimään sellaisessa tarkoituksessa, jota en itse lainkaan hyväksy". Erityisesti uraaniin liittyen ja uraani alueilla tämä huoli on ollut kova.

16.28 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä kyseinen lakiesitys on tosiaankin tärkeä osa tätä byrokratian purkua. Tämä on silläkin tavalla merkittävä, että tässä on kyse hyvin eri kokoluokan laitoksista ja hankkeista, mihinkä tätä ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan. Meillä kokoluokat lähtevät kaivoksesta, ydinvoimalasta aina sitten pienempiin, esimerkiksi tiettyihin jätehuollon yksiköihin, karjalousrakennuksiin — ne ovat taas niitä pienempiä yksiköitä, joita tämä lupamenettely myöskin saattaa koskea — ja siinäkin mielessä on erittäin hyvä, että nyt tämä ennakkoneuvottelumenettely tulee käyttöön ihan lain tasolla. Tätähän on sovellettu tietyissä ely-keskuksissa jo jonkun aikaa, ja siitä on hyviä kokemuksia. Mutta se on ennen kaikkea siitä näkökulmasta hyvä, kun meillä on pieniä toimijoita. Kyllähän isoilla toimijoilla, kun ne toteuttavat tällaisia isoja voimaloita ynnä muita, on, sanottaisiinko, tätä lakimiesarmadaa ja muita resursseja kyllä hoitaa asiat näiltä osin. Mutta kun tämä on tavallaan kuitenkin kallis prosessi, sinänsä ihan perusteltu prosessi ja vaativa prosessi sille toimijalle, investoinnin suunnittelijalle, pyörittää, niin tämä ennakkoneuvottelumenettely on siitä erittäin tärkeä, että sillä myös turvataan vähän sitten näiden toimijoidenkin oikeusturvaa, jotka tähän yva-prosessiin ovat esimerkiksi oman investointinsa tai toiminnan muutoksensa kanssa sitten lähdössä. Ja tästä on kyllä syytä lausua kiitokset.

16.29 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Erilaisten menettelyjen sujuvoittamista ja sitä, että samaa asiaa ei tehdä eri nimikkeillä useampaan kertaan, vaan että asiallisesti samat tai sitten hyvin lähellä toisiaan olevat arviointimenettelyt voidaan yhdistää, kaikkea tätä, voi lämpimästi kannattaa.

Mutta tähän mennessä on jo näyttöjä tältäkin hallitukselta siitä, että sujuvoittamisen nimissä tosiasiallisesti myös heikennetään ympäristösäätelyä ja ympäristölainsäädännön noudattamisen valvontaa. Ja ympäristövaliokunnassa pitääkin huolellisesti myös tähän asiaan perehtyä ja pitää huoli siitä, että sinänsä ihan hyvän ja kannatettavan asian nimissä ei sitten heitetä lasta pesuveden mukana.

16.30 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa herra puhemies! Tähän saakka tosiaan tämä yva-prosessi on ollut erittäin pitkä ja sekava, ja tälle selkiyttämiseksi on kyllä nyt selkeästi tarvetta. Täytyy esittää hallitukselle ja ministeri Tiilikaiselle kiitokset siitä, että tämän esityksen olette tänne eduskunnalle antaneet, koska selkeästikin tämä nyt parantaa tätä nykytilannetta.

Tärkeää tietysti olisi, kun erilaisia hankkeita arvioidaan, että niiden ympäristövaikutuksiin voitaisiin vaikuttaa jo näiden hankkeitten alkuvaiheessa. Tämähän ei missään tapauk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2017 vp

sessä tarkoita sitä, että luontoarvoista tai luonnonsuojelusta millään muotoa tingitään. Itse asiassa tämä ennakkomenettely suojelee luontoa nykyistä menettelyä paremmin. Näen myös, että nyt, kun me keskustelemme näistä yva-prosesseista, siitä selkeästä sektorikohtaisuudesta on nyt tultava pois ja otettava sellainen kokonaisvastuu. Näen, että tämä esitys on erinomainen ja se tuo tähän maahan parempaa sääntelyä kuin tähän saakka.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Edustaja Maijala ja sen jälkeen ministeri Tiilikainen.

16.32 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Hassin puheenvuoroon haluaisin sanoa seuraavasti, kun hän sanoi, että tällä heikennetään ympäristönsuojelua niin kuin monilla muillakin vastaavilla esityksillä. (Satu Hassi: Enpä sanonut!) Minä sanoisin näin, että tämä on todellakin toisinpäin. Tällä pystytään keskittymään olennaisiin asioihin. Kun jokainen tietää, mistä asiasta missäkin vaiheessa pystyy puhumaan ja millä hetkellä asioihin vaikutetaan, niin uskon, että voimme keskittyä myöskin oikeisiin, olennaisiin ympäristönsuojelullisiin asioihin oikealla hetkellä, oikealla tavalla ja saamme paremmat tulokset aikaan.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Annetaan vielä puheenvuoro edustaja Hassille, kun nimi mainittiin, ja sen jälkeen ministeri Tiilikainen.

16.32 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Maijala ei nyt kyllä ihan tarkkaan kuunnellut sitä, mitä sanoin. Sanoin, että ympäristövaliokunnan käsittelyssä tulee kuitenkin olla tarkkana, jotta pidetään huoli siitä, että tässä yhteydessä ei heikennetä ympäristönsuojelun tasoa.

16.33 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Arvoisa puhemies! Kiitoksia teille, hyvät edustajat, kommentteista. Mielelläni mainitsisin jokaisen nimen, ellei se johda sitten lisäkommentteihin. Sekin on tietysti eduskunnassa aina sallittua. Mutta kiitos kommentteista. Tässä hyvin olitte tunnistanee tämän sujuvoittamisen ja näitten ympäristövaikutusarviointimenettelyjen yhdistämisen niin valiokunnan puheenjohtajan kuin muitenkin edustajien puheenvuoroissa.

Haluan vielä korostaa tuota ennakkoneuvottelumenettelyä. Nythän paras mahdollinen ympäristönsuojelullinen osaaminen ja monipuolinen kokemus meillä useimmiten löytyy sieltä ympäristöviranomaisen taholta. On hyvä, että se ennakkomenettely toimii, koska silloin se ympäristöviranomaisen osaaminen on jo vähän niin kuin neuvonnallisesti hankkeen suunnittelijalla käytössä. Ja tätä juuri kaivataan, ympäristöviranomaisten ja toimijoiden parempaa vuorovaikutusta. Sitä tämä lakiesitys osaltaan yrittää tuoda.

Uskon ja tietenkin toivon sitä, että valiokunta tekee tässä huolellista työtä ja katsoo, että tällä ei ole niitä heikentäviä kohtia, koska näin ei ole tarkoitettu, vaan tarkoitus on sujuvoittaa ja varmistaa ympäristönsuojelun hyvän tason säilyminen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.